

Fundamentarea științifică a dezvoltării economico-sociale a României

Virgil Popescu

Șef de sector la Institutul de Economie Socialistă

La baza întregii politici a Partidului Comunist Român de construcție socialistă se află concepția revoluționară despre lume și viață a clasei muncitoare — materialismul dialectic și istoric. În această concepție, socialismul este prin definiție științific. El nu este și nu poate fi o construcție abstractă, o invenție sau un act arbitrar de voință, cum se credea pe vremea reformatorilor utopici, ci o etapă necesară în dezvoltarea societății omenesti, un salt revoluționar care se realizează și se dezvoltă sub acțiunea legilor obiective ale istoriei și în condiții social-istorice diferențiate. Ca urmare, construcția socialistă se identifică cu cunoașterea științifică și cu aplicarea creatoare a legităților dezvoltării sociale, în condiționarea lor concret-istorică. „...Fără știință nu se poate vorbi de socialism și comunism. Socialismul și comunismul înseamnă cea mai înaintată societate și presupun cunoștințele cele mai avansate în toate domeniile de activitate, și noi un asemenea socialism, un asemenea comunism, care să se întemeieze pe cuceririle celei mai înaintate științe, vrem să construim și vom construi în România”¹.

În etapa actuală de dezvoltare economico-socială a țării noastre, când s-a trecut la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și se pun bazele viitoarei societăți comuniste, legătura de esență dintre socialism și știință capătă valențe noi. Construcția socialistă are loc acum în epoca celei mai profunde revoluții științifico-tehnice cunoscute în istorie, care schimbă înseși bazele producției sociale, ridică numeroase probleme în fața omenirii și sporește indefinit complexitatea fenomenelor sociale.

În aceste condiții calitativ noi, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — elaborat cu contribuția hotăritoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — pornește de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decât pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii.

¹ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la întîlnirea cu activul de partid din regiunea Bacău*, 10 septembrie 1966, în vol. *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 1, București, Edit. politică, 1968, p. 613.

Fundamentarea științifică a politicii economico-sociale a Partidului Comunist Român este inseparabil legată de modul nou, revoluționar în care partidul concepe și aplică *raportul dintre obiectiv și subiectiv*, dintre factorul legic și cel conștient în dezvoltarea societății. Aceasta este o premisă de o importanță esențială pentru elaborarea unei politici cu adevărat științifice de construcție socialistă. Nu poate fi vorba de fundamentarea științifică a unui act politic fără înțelegerea dialectică a acestui raport. A nesocoti legitățile obiective ale dezvoltării sociale înseamnă a închide ochii în fața realității, câmp liber pentru arbitrar și aventurism, deci tocmai negarea științei ca bază a politicii. O asemenea orientare ar fi o sursă de grave erori în orientarea dezvoltării economico-sociale a țării, de contradicții dăunătoare progresului social, de risipă directă de valori materiale și umane. Dimpotrivă, a fetișiza legitatea, a o înțelege dogmatic, ca o fatalitate care exclude orice participare a gândirii și acțiunii umane, înseamnă mecanism steril în politică, automatism al clișeeilor și rutinei, care dezarmează conducerea în fața greutăților neprevăzute și a schimbărilor continue pe care le presupune viața.

Respingând atît voluntarismul arbitrar, cît și dogmatismul mecanicist, partidul pornește de la o viziune dialectică, în cadrul căreia socialismul creează condiții obiective pentru sinteza obiectivității legice cu subiectivitatea rațională, în înțelesul că oamenii devin, pentru prima dată în istoria lor, capabili să folosească conștient legitățile obiective. „În socialism, cînd mijloacele de producție devin proprietate socialistă, cînd întreaga economie se transformă într-un organism unitar, apare pentru prima dată în istoria societății posibilitatea cunoașterii și utilizării conștiente a legităților sociale, organizării raționale a activității economice, în conformitate cu interesele generale ale societății”².

Numai în această concepție putem vorbi de o fundamentare științifică reală a unei politici de dezvoltare economico-sociale, deoarece numai ea dă o explicație teoretică consecventă creșterii rolului factorului conștient în conducerea societății, paralel cu creșterea gradului de complexitate și dinamism al vieții sociale și, prin aceasta, fundamentează teoretic creșterea rolului conducător al partidului în fazele superioare ale construcției socialiste, fără negarea, ci, dimpotrivă, pe baza cunoașterii și utilizării legităților obiective.

De aci importanța excepțională pe care o capătă, în condițiile socialismului, cunoașterea profundă a legilor dezvoltării sociale, a realității economice concrete, a fundamentării actului politic pe fapte și tendințe reale, științifice determinate. „Este o necesitate imperioasă pentru partid de a studia neîncetat, cu toată atenția, fenomenele vieții sociale, de a-și elabora linia politică în strînsă concordanță cu cerințele legilor obiective ale dezvoltării societății...”³.

² Nicolae Ceaușescu, *Raport la Conferința Națională a P.C.R., 6 decembrie 1967*, în vol. *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, București, Edit. politică, 1968, p. 527.

³ Nicolae Ceaușescu, *Rolul conducător al partidului în etapa desăvîrșirii construcției socialiste* în vol. *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, București, Edit. politică, 1968, p. 254.

În același timp, apare clar că existența unor legi obiective, care fac istoricește necesară trecerea întregii societăți la socialism, nu înseamnă că obiectivele concrete ale construcției socialiste se pot realiza de la sine. Dimpotrivă, acțiunea politică conștientă și organizată apare ca o condiție sine-qua-non a manifestării cât mai eficiente a legilor obiective în direcția progresului social. „În socialism, dirijarea progresului economic și social, aplicarea legilor sociale — atât a celor generale cât și a celor specifice orînduirii socialiste — nu au loc în mod spontan, de la sine. Realizarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste depinde, într-o măsură hotărîtoare, de promovarea unei politici juste, științifice fundamentate corespunzătoare condițiilor și particularităților fiecărei etape de dezvoltare a societății”⁴. Prin aceasta, viața însăși demonstrează că creșterea rolului conducător al partidului, în etapa actuală, nu este efectul unor dorințe subiective, ci însuși rezultatul dezvoltării istorice, o necesitate indispensabilă mersului înainte al societății noastre.

În acest cadru, apare în plină lumină justetea concepției partidului în ce privește rolul crescînd al *planului național unic* în conducerea țării. Orientările și cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție și adîncirea diviziunii sociale a muncii în condițiile revoluției tehnico-științifice, complexitatea problemelor pe care le implică asigurarea proporționalității și echilibrului între ramurile și sectoarele economiei, necesitatea perfecționării continue a relațiilor de producție impun cu tot mai multă stringență dirijarea conștientă și coordonarea unitară a întregii activități economico-sociale. Se amplifică astfel conținutul planificării, care depășește cadrele economiei, pentru a cuprinde întreaga viață socială de la producția materială pînă la programele de măsuri privitoare la ridicarea nivelului de trai material și spiritual al maselor. A construi societatea socialistă multilateral dezvoltată, în condițiile contemporane, implică în mod obiectiv mobilizarea, organizarea și orientarea întregului potențial material și uman al țării într-o direcție unică, pentru un scop unic.

Pe această bază, în țara noastră au fost luate o serie de măsuri vizînd perfecționarea continuă a activității de planificare. Coordonarea rațională și unitară a tuturor sectoarelor activității sociale a determinat multiplicarea unghiurilor de vedere ale planificării, sub forma elaborării simultane a planului național unic pe trei profile: departamental, de ramură și teritorial. În același timp, a fost radical îmbunătățită relația dintre planificarea curentă și cea de perspectivă, prin încadrarea planurilor anuale într-o viziune amplă a dezvoltării economico-sociale a țării, pe perioade mai mari, concretizată în directive și orientări menite să dea o perspectivă clară principalelor obiective ce vor trebui realizate în procesul de înaintare a țării spre stadiile superioare ale socialismului.

Creșterea rolului planului național unic nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune lărgirea inițiativei și autonomiei unităților productive, organelor locale și a întregii mase de oameni ai muncii. Această concepție, cuprinsă însuși în Programul partidului, s-a concretizat cu pregnanță în structura noului mecanism economico-financiar adoptat prin Hotărîrea Plenarei C.C.

⁴ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Conferința Națională a P.C.R.*, în vol. cit., p. 528.

al P.C.R. din 22—23 martie 1978, în cadrul căruia creșterea competenței unităților operative în planificare se îmbină cu concentrarea tuturor eforturilor, în direcția realizării normativelor de plan stabilite central, pe ansamblul economiei naționale, pe ramuri și sectoare de activitate.

Un loc deosebit de important în fundamentarea științifică a politicii P.C.R. de construcție socialistă îl are concepția partidului despre *raportul dintre general și particular*. Marile succese pe care țara noastră le-a obținut, într-o perioadă istoricește scurtă, nu ar fi fost posibile fără înțelegerea justă, materialist-dialectică, a acestui raport. Legitățile generale ale dezvoltării sociale nu sînt simple relații abstracte, creații ale minții, aplicabile în același mod oriunde și oricînd, ci sînt relații între fenomene concrete, care există în mod material într-o anumită epocă și într-un anumit mediu social-istoric, cu toate particularitățile lor specifice.

De aceea, aceste legități nu se pot aplica în mod mecanic, în aceleași forme în orice mediu social, nu se pot transforma într-un cod universal sau în modele unice. Fundamentarea științifică a unei politici de construcție socialistă constă tocmai în aplicarea creatoare a acestor legități generale, ceea ce în esență înseamnă a ține seama de cerințele vieții reale. „În revoluția și construcția socialistă noi am pornit și pornim de la faptul că între general și particular există o unitate dialectică inseparabilă, că generalul se realizează prin particular; pînă la urmă, practica, viața sînt acelea care verifică, confirmă sau infirmă valabilitatea adevărurilor generale. Tocmai pornind de la realitatea obiectivă, partidul nostru se pronunță împotriva aplicării rigide, automate a unor legități generale”⁵.

Ca urmare, în întreaga sa operă de construcție socialistă, partidul a studiat în profunzime particularitățile specifice ale țării noastre, căutînd totdeauna soluții care să corespundă situației din România, cerințelor fiecărei etape de dezvoltare a ei. Spre exemplu, pornind de la realitățile țării noastre, partidul a pus în centrul strategiei sale economice industrializarea socialistă a țării și dezvoltarea prioritară a anumitor ramuri, între care construcția de mașini, chimia, metalurgia și energetica. De asemenea, pe baza specificului și tradițiilor satului românesc, a fost fundamentată politica agrară a partidului, etapele și formele cooperativizării agriculturii, modernizarea bazelor ei tehnice și organizatorice. Marile succese obținute de țara noastră în aceste două sectoare de bază ale construcției socialiste constituie tocmai confirmarea prin practică a justetei politicii partidului, a faptului că această politică s-a fundamentat pe cerințele reale ale vieții, ale mediului nostru românesc.

Unitatea indisolubilă dintre general și particular fundamentează teza partidului potrivit căreia cîmpul și modul de acțiune al legilor generale pe plan național vor fi diferite de cele de pe plan internațional. În același timp, necesitatea obiectivă a fundamentării oricărei politici de construcție socialistă pe realitățile concrete din fiecare țară face ca singura forță conducătoare competentă care conduce dezvoltarea economico-socială a unei țări să fie partidul clasei muncitoare din acea țară. De aci concluzia — de importanță excepțională pentru teoria și practica socialismului

⁵ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la adunarea festivă consacrată centenarului nașterii lui V.I. Lenin, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 4, București, Edit. politică, 1970, p. 784.

științific — potrivit căreia conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale constituie un atribut esențial și inalienabil al suveranității și independenței naționale.

Pornind de la învățătura materialismului dialectic și istoric, partidul și-a fundamentat politica de dezvoltare social-economică a țării pe înțelegerea profundă a legăturii indisolubile dintre strategia și tactica construcției socialiste și cerințele *specifice ale fiecărei etape ale dezvoltării istorice*. În întreaga sa operă constructivă, partidul a pornit de la concepția dialectică potrivit căreia marxismul este o știință vie, care se dezvoltă și se îmbogățește necontenit, sintetizând experiența istorică, studiind continuu noile fenomene ale vieții, stabilind în fiecare etapă calea de acțiune adecvată, în noile condiții, pentru lichidarea vechiului, pentru mersul înainte al societății.

Cu atât mai mult în etapa contemporană, când dinamismul și complexitatea vieții sociale ridică în mod permanent probleme noi în fața conducerii societății, este necesar ca politica de construcție socialistă să aibă la bază spiritul creator autentic al marxismului, pentru care teoria dă numai principii călăuzitoare, a căror aplicare se face în mod diferit, de la o etapă la alta. „Pentru a conduce cu succes opera de transformare socialistă a societății, partidul comunist nu trebuie să aibă rețineri în a modifica metodele și tactica de muncă și luptă în funcție de cerințele vieții, în a adopta măsuri cu caracter revoluționar care să răspundă noilor condiții create, schimbărilor din viața socială; numai astfel poate asigura el dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, progresul social multilateral, înaintarea accelerată pe calea socialismului și comunismului”⁶.

Valorificând, în această viziune dialectică, experiența construcției socialiste din țara noastră, partidul a adus importante contribuții teoretice la tezaurul gândirii marxiste. A fost fundamentat științific conceptul de *țară socialistă în curs de dezvoltare*, pornind de la ideea fecundă, formulată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia realitatea social-istorică trebuie abordată simultan din două puncte de vedere, social-politic și economic. În această dublă perspectivă, o țară poate fi avansată din punct de vedere social-politic și în curs de dezvoltare din punct de vedere economic, deoarece în condițiile contemporane sînt create premise obiective pentru ca un număr tot mai mare de țări, care din punct de vedere al nivelului de dezvoltare economică sînt țări în curs de dezvoltare, să treacă la socialism. În Programul partidului nostru este demonstrată științific teza că pentru asemenea țări, trecerea la socialism se impune astăzi ca o necesitate obiectivă a progresului economico-social, a lichidării într-o perioadă pe cît posibil mai scurtă a stării de subdezvoltare, întrucît în condițiile revoluției tehnico-științifice capitalismul nu le mai oferă posibilitatea unui progres rapid.

Aplicînd această concepție la caracterizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre, partidul a formulat teza potrivit căreia, în actuala etapă, România este o țară socialistă și în același timp în curs de dezvoltare. „Trăim astăzi într-o societate superioară din punct de vedere social și

⁶ Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, p. 785.

politic, care asigură oamenilor muncii o viață demnă, posibilitatea manifestării plenare în conducerea treburilor țării, în întreaga viață economică-socială. Cu toate succesele uriașe obținute în anii de după eliberare în creșterea potențialului material al țării, din punct de vedere al dezvoltării economice între România și țările avansate ale lumii, inclusiv unele țări socialiste mai dezvoltate, există încă un decalaj însemnat (...) de aceea trebuie să spunem deschis că România continuă să fie o țară în curs de dezvoltare⁷.

Această caracterizare a constituit un punct de cotitură în orientarea întregii politici de dezvoltare economico-socială a României, ca și a cercetării științifice românești în domeniul științelor sociale. Aprecierea, științific demonstrată, că România este, din punct de vedere al nivelului economic, o țară în curs de dezvoltare a contribuit decisiv la fundamentarea pe realități a strategiei de dezvoltare social-economică a țării, la evaluarea lucidă a sarcinilor și obiectivelor pe care trebuie să le realizăm în perioadele următoare, la elaborarea unor planuri de perspectivă și curente bazate pe indicatori și proporții indispensabile pentru viitorul țării, pentru recuperarea cât mai rapidă a decalajelor care ne mai despart, sub raport economic, de țările avansate.

Pe această bază, partidul a elaborat și aplicat strategia dezvoltării în *ritmuri înalte* a economiei naționale. Comensurând realist decalajele de nivel economic ce ne despart de țările dezvoltate, ritmurile de creștere mai înalte decât ale acestor țări ni se impun în etapa actuală, ca o cerință imperioasă, ca singura cale pentru lichidarea rămănerii în urmă pe plan economic și tehnic, pentru înlăturarea consecințelor negative ale decalajelor de dezvoltare. Participarea largă la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori economice fiind o necesitate obiectivă în condițiile economiei moderne, egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică condiționează însăși avantajul reciproc al acestei participări, eficiența ei egală pentru toate țările, — cunoscut fiind că schimburile economice dintre țări cu niveluri de dezvoltare diferite se realizează de regulă în avantajul țării mai dezvoltate și în paguba celeilalte, prin jocul diferențelor dintre valoarea internațională și valorile naționale ale produselor.

Totodată formele moderne de colaborare economică internațională — cooperarea economică, tehnică și științifică —, care au o eficiență deosebită în condițiile revoluției tehnico-științifice, au un cîmp cu atât mai larg de afirmare, cu cât partenerii sînt mai dezvoltati din punct de vedere economic și tehnologic și mai apropiați ca nivel. De importanță vitală este și faptul că ritmurile ridicate de creștere economică, sporind rapid forța economiei naționale, consolidează în aceeași măsură baza economică a independenței țării.

Strategia ritmurilor înalte de creștere ni s-a impus cu atât mai imperios, cu cât pentru recuperarea rămănerilor în urmă pe plan economic trebuie să realizăm într-un timp scurt nu numai reducerea decalajelor

⁷ Nicolae Ceaușescu, *Cuvtare la Conferința pe țară a inginerilor și tehnicienilor, 16 mai 1972*, în vol. *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 7, București, Edit. politică, 1973, p. 328.

relative, dar și a celor absolute, ceea ce implică, cum se știe, ritmuri medii de creștere simțitor mai ridicate decât cele ale țărilor avansate.

În aceeași perspectivă de realism și înțelegere profundă a cerințelor fiecărei etape de dezvoltare a țării, a fost concepută politica de *transformare structurală a economiei naționale* pornindu-se, pe de o parte, de la cunoașterea temeinică a potențialului material și uman de care dispunem, pe de altă parte, de la orientările obiective care se manifestă în evoluția structurilor economice moderne, de mare eficiență. Politica de dezvoltare structurală a economiei concepută și realizată de partid are la bază înainte de toate interesele majore ale poporului român, necesitatea imperioasă de a promova acele structuri care sporesc eficiența muncii naționale și contribuie la consolidarea independenței țării. Industrializarea socialistă, creșterea în continuare a ponderii industriei în ansamblul producției naționale, promovarea prioritară a ramurilor și subramurilor purtătoare ale progresului tehnic, a produselor industriale de mare complexitate, dezvoltarea și modernizarea agriculturii și a structurii producției agricole, studierea și îmbunătățirea continuă a proporției dintre industrie și agricultură, modificarea structurii balanței energetice sînt obiective strategice de importanță istorică pentru România, întrucît condiționează, în corelație directă cu ritmurile înalte de creștere, depășirea într-un timp scurt a stadiului de țară în curs de dezvoltare.

Opțiunile concrete care compun întreagă această strategie structurală au desigur la bază cercetări aprofundate și metodologii avansate de optimizare și modelare, dar justetea lor, fundamentarea lor certă și trairnică se află dincolo de aria tehnică de calcul, — în concepția Partidului Comunist Român despre cerințele actualei etape de dezvoltare a țării și despre necesitatea ca economia românească să se încadreze în economia mondială nu pe baza unor structuri învechite, care să o reducă la rolul de anexă a altor țări, ci pe baza unei structuri diversificate și modernizate, care să-i accelereze creșterea și să-i asigure independența.

Începînd cu cincinalul 1971—1975 și continuînd, după acesta, pe perioada altor citorva cincinale, fundamentarea științifică a politicii noastre de dezvoltare social-economică a fost și va fi indisolubil legată de *conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată*. Demonstrînd necesitatea istorică a unei etape de maturizare și perfecționare multilaterală a societății socialiste, premergătoare intrării în stadiul superior al comunismului, partidul a demonstrat, în același timp, că în această etapă problematica dezvoltării social-economice va trebui abordată într-o perspectivă nouă, mult mai complexă și cu un raport schimbat între factorii cantitativi și calitativi ai dezvoltării. În gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată propune o *viziune sistemică* asupra dezvoltării sociale, adică considerarea vieții sociale în totalitatea laturilor ei, ca un sistem foarte complex, al cărui dinamism implică dezvoltarea simultană și în proporții armonioase a tuturor elementelor sale, nu numai a celor economice: „Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului, nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului; aceasta s-ar fi putut înțelege în sensul că este suficientă realizarea unei puternice dezvoltări

economice a țării, ceea ce cred că nu corespunde pe deplin obiectivului nostru fundamental. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atât a economiei, cât și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste. De aceea, considerăm pe deplin corespunzătoare etapei istorice actuale formularea ca obiectiv fundamental al partidului—făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate⁷⁸.

Totodată, un element definitoriu al noii etape este trecerea pe primul plan a factorilor *calitativi* ai dezvoltării, ridicarea nivelului activității în toate sectoarele vieții sociale, convertirea acumulărilor cantitative, din perioadele anterioare ale construcției socialiste, într-o nouă calitate.

Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, ca obiectiv fundamental al actualei etape, are implicații profunde pentru politica de dezvoltare economico-socială a țării noastre. Viziunea sistemică, preocuparea de dezvoltare armonioasă a întregului ansamblu a determinat, cum am văzut, îmbogățirea excepțională a domeniului planificării, care cuprinde, în corpul planului național unic, întreaga structură a vieții sociale, cu obiective precise, cu asigurarea mijloacelor și factorilor care concură la realizarea lor, coordonate unitar și orientate conștient spre obiectivul fundamental. Prin aceasta, opera de construcție socialistă a intrat în faza cînd, dincolo de construirea unei economii noi, socialiste, se intensifică procesul de făurire a unei noi civilizații, a unui nou mod de viață, cu un om nou și o scară de valori propriie orînduirii socialiste.

Trecerea pe primul plan a factorilor calitativi s-au răsfrînt, de asemenea, asupra întregii strategii a dezvoltării economico-sociale a țării. Fundamentînd direcțiile în care va acționa partidul pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, Programul P.C.R. pune un accent deosebit pe trecerea la dezvoltarea *intensivă* a economiei naționale, ceea ce implică premise calitative cum sînt: promovarea cercetării științifice și a cuceririlor științei moderne, creșterea productivității muncii și a eficienței economice în general, modernizarea produselor și ridicarea calității lor, promovarea programului tehnic și tehnologic, raționalitatea în amplasarea forțelor de producție.

Aceste orientări s-au reflectat cu pregnanță în documentele Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977, care — pornind de la indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu — au formulat o serie de programe concrete de măsuri, ale căror principal conținut este creșterea eficienței, valorificarea cit mai deplină a factorilor calitativi și intensivi ai dezvoltării. Pornind de la analize aprofundate în fiecare unitate productivă, s-au stabilit indicatori mai ridicați pentru creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale de producție și utilizarea capacităților create în economie, s-au precizat acțiuni concrete menite să asigure ridicarea nivelului calitativ al activității economice, în așa fel încît producția socială să crească cit mai mult pe seama utilizării mai bune a factorilor. Spre exemplu, în acești ani peste 80 % din creșterea producției industriale

⁷⁸ Nicolae Ceaușescu, *Raport prezentat la Conferința Națională a P.C.R., 19 iulie 1972*, în vol. *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 7, București, Edit. politică, 1973, p. 546.

globale se va realiza pe seama creșterii productivității muncii, față de numai 55%, în anul 1975.

Orientarea prioritară spre calitate influențează tot mai puternic amplul proces investițional, care stă la baza dezvoltării noastre economico-sociale, determinând opțiunea pentru diferitele sale obiective după criterii calitative de importanță vitală pentru țară, cum sînt valorificarea plenară a bogățiilor naturale, promovarea tehnicii înaintate, amplasarea rațională pe teritoriu, modernizarea structurilor economice, consolidarea independenței naționale.

Un rol important în dezvoltarea economico-socială a României îl joacă *perfecționarea continuă a metodelor de conducere și organizare*. În concepția Partidului Comunist Român, aceasta este o cerință a progresului social, o condiție a dezvoltării în ritm înalt a economiei naționale: „...legitățile progresului social impun îmbunătățirea continuă a metodelor de conducere și a organizării diferitelor sectoare de activitate. Practica arată că adaptarea sistematică a formelor și metodelor de conducere la cerințele realității în continuă schimbare este de natură să contribuie la accelerarea întregii dezvoltări sociale”⁹.

De aceea, perfecționarea conducerii și organizării economico-sociale a constituit o preocupare permanentă a partidului și formează unul din punctele importante ale Programului partidului de înfăptuire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

În etapa actuală, cerințele trecerii la o nouă calitate au făcut necesare o serie de măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar și de planificare, orientate în primul rînd spre punerea de acord a acestui mecanism cu cadrul organizatoric democratic creat în ultimii ani, cum și spre îmbinarea armonioasă a autonomiei fiecărei întreprinderi cu conducerea unitară a întregii economii. În acest cadru, Plenara P.C.R. din 22—23 martie 1978 a adoptat o serie de măsuri menite să întărească autogestiunea economico-financiară a unităților, prin lărgirea competențelor lor în luarea deciziilor, să ridice pe un plan superior autoconducerea muncitorească, prin sporirea rolului colectivelor de oameni ai muncii în conducerea vieții social-economice și să sporească rolul activității de planificare și financiare în realizarea programelor de dezvoltare a țării.

În esență, necesitatea obiectivă a acestor măsuri a fost determinată de schimbările calitative și cantitative petrecute în ultimul deceniu în economia României, cum și de sarcinile noi, superioare pe care Programul partidului le pune în fața țării. Creșterea puternică a forțelor de producție, modernizarea și diversificarea structurilor economice, ritmurile înalte de creștere a economiei, dinamismul schimbărilor generate de cuceririle revoluției tehnico-științifice au impus trecerea la forme noi de organizare, capabile să promoveze noul, să stimuleze inițiativele creatoare ale maselor, să elimine orice formă de imobilism și inerție, asigurînd, totodată, angajarea plenară a fiecărui om al muncii în lupta pentru calitate și eficiență.

De o mare importanță pentru dezvoltarea economico-socială a României, cu deosebire în ultimii 10—15 ani, a fost fundamentarea ei pe baza concepției Partidului Comunist Român *asupra raportului dintre factorul*

⁹ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Conferința națională a P.C.R.*, 6 decembrie 1967, în vol. *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, București, Edit. politică, 1968, p. 521.

intern și cel extern în dezvoltare. Sintetizînd experiența construcției socialiste din țara noastră, precum și experiența mondială, partidul a formulat teza dialectică potrivit căreia, pentru lichidarea rămîinerii în urmă și pentru dezvoltarea economico-socială independentă, este necesară îmbinarea armonioasă între factorul intern și factorul extern, cel dintîi fiind determinant. „Factorul hotărîtor al dezvoltării economico-sociale îl constituie munca și eforturile fiecărui popor. De aceasta depinde atât folosirea eficientă a mijloacelor și resurselor proprii, cît și a avantajelor colaborării internaționale...”¹⁰.

Această concepție este verificată de întreaga istorie a umanității, care arată că țările care au realizat un progres economic rapid au consacrat, în mod sistematic, pentru dezvoltarea forțelor lor de producție, o parte importantă din munca și mijloacele lor materiale. Nicăieri și nicicînd în istorie, dezvoltarea economico-socială a unei țări nu s-a putut realiza exclusiv sau în mod precumpănitor pe baza ajutorului din afară sau a altor factori externi.

În conducerea planificată a economiei noastre, această teză profund științifică a avut un rol hotărîtor în *politica noastră de acumulări și de investiții* și, prin aceasta, asupra întregii dezvoltări economico-sociale a țării. Problema fundamentală de care depinde, în ultimă analiză, realizarea programelor de dezvoltare ale unei țări este împărțirea venitului național în fond de dezvoltare și fond de consum, raportul just dintre ceea ce se acumulează și ceea ce se consumă anual, raport care reflectă direct măsura efortului propriu afectat dezvoltării și modernizării rapide a economiei, echilibrul just între obiectivele prezentului și cerințele viitorului.

Pornind de la analiza aprofundată, materialist dialectică a realităților din țara noastră, de la necesitatea obiectivă a unor ritmuri înalte de creștere a economiei naționale, de la cerințele revoluției tehnico-științifice și ale încadrării avantajoase a țării în diviziunea mondială a muncii, partidul a fundamentat necesitatea imperioasă, pentru România, a unor rate înalte de acumulări în etapa actuală. „Partidul nostru apreciază că pentru România alocarea în continuare a unei importante părți a venitului național pentru acumulare reprezintă o necesitate vitală, o condiție primordială pentru a valorifica intens resursele sale materiale și umane și a ține pasul cu exigențele revoluției științifice-tehnice; aceasta reprezintă, totodată, o necesitate de maximă importanță pentru a satisface în condiții tot mai bune cerințele de trai ale populației, a recupera decalajele ce ne despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic”¹¹.

Viața însăși, practica construcției socialiste au demonstrat în mod strălucit justetea acestei politici. Dacă în cincinalul 1956—1960, cînd țara noastră a acumulat numai 16 % din venitul național, sporul absolut al producției industriale a fost de 38 miliarde lei, iar cel al venitului național de 27 miliarde lei, în cincinalul actual, cînd rata acumulării este de 33—34 %, aceleași sporuri absolute vor fi de circa 448 miliarde lei și respectiv 250 miliarde lei.

¹⁰ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Edit. politică, 1975 p. 180—181.

¹¹ Nicolae Ceaușescu, *Strînsa unitate cu poporul — chează victoriilor politicii partidului*, în vol. *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 5, București, Edit. politică, 1971, p. 809.

În același timp, experiența arată că, departe de a contrazice cerințele creșterii continue a nivelului de trai al maselor, rata înaltă a acumulării a creat baza materială pentru sporirea accelerată a fondului de consum. Astfel, în cursul cincinalului 1956—1960, în condițiile unei rate de acumulare de 16%, fondul de consum a crescut în medie cu un ritm de 4,5% pe an, pe cînd în cincinalul actual, cînd rata de acumulare este de 33—34%, fondul de consum crește într-un ritm mediu de 8% pe an. Ca urmare, retribuiția medie brută a personalului muncitor a crescut de la 530 lei în 1955, la 2 011 lei în 1978, iar cheltuielile social-culturale ale bugetului de stat, ce revin pe locuitor, au crescut de la 377 lei în 1955, la 2 862 lei în 1978 (datele pe 1978 au în vedere retribuiția netă).

Forța politicii Partidului Comunist Român de dezvoltare economico-socială a țării constă, în ultimă analiză, în fundamentarea ei pe interesele majore ale poporului român și în aplicarea creatoare a învățăturii materialist-dialectice la realitățile concrete din țara noastră. Realizările istorice obținute de poporul român pe baza acestei politici sînt, în același timp, reflectarea umanismului ei profund, a faptului că în centrul Programului partidului se află omul, cu nevoile sale materiale și spirituale.

De aceea, întreaga politică de construcție socialistă a partidului a întrunit totdeauna adevărată entuziasă a poporului și a fost sprijinită cu avînt și dăruire totală prin munca și creația maselor, fiind, prin aceasta, unul din factorii determinanți ai unității de nezdruccinat dintre partid și popor.